

Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamine 2027–2030

Tulemusvaldkond	Riigivalitsemine
Tulemusvaldkonna eesmärk	Elanikkonna vajadustega arvestav ühtne ja tõhus riigivalitsemine
Valdkonna arengukava	Eesmärgid seatakse vastavalt pikaajalisele arengustrateegiale „Eesti 2035“
Programmi nimetus	Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamine
Programmi eesmärk	Valitsuse tegevuseesmärkide elluviimine toimib mõjusalt, tõhusalt ja mõistetatult
Programmi periood	2027–2030
Peavastutaja (ministeerium)	Riigikantselei
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	-
Kaasvastutaja ministeerium ja selle valitsemisala asutused (ühisprogrammi puhul)	-

Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamise programmiga aidatakse kaasa tõhusa riigi tulemusvaldkonna eesmärgi „Elanikkonna vajadustega arvestav ühtne ja tõhus riigivalitsemine“ saavutamisele. Programmi tegevused aitavad panustada riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ uuendusmeelse, usaldusväärse ja inimesekeskse riigi sihti ning eelkõige riigivalitsemise valdkonna vajalikku muutusse „Suurendame valitsemise ühtsust ja tagame sujuva riigi toimimise“.

Programm hõlmab Vabariigi Valitsuse töö planeerimise toetamist, riigi strateegilise planeerimise korraldamist ja koordineerimist, avaliku sektori innovatsiooni edendamist, avatud valitsemise arendamist, istungite ja valitsuskabineti nõupidamiste ettevalmistamist ja korraldamist, peaministri nõustamist ja abistamist, valitsuse, peaministri ja Riigikantselei kommunikatsiooni korraldamist, üleriigilise strateegilise kommunikatsiooni ning valitsusasutuste kommunikatsioonikoostöö koordineerimist, riski- ja kriisikommunikatsiooni võimekuse arendamist ning riigisümboolikaga seonduva korraldamist, Euroopa Liidu asjades Eesti poliitika ja seisukohtade kujundamist ning elluviimise koordineerimist, Vabariigi Valitsuse

Julgeolekukomisjoni töö korraldamist, riigi julgeoleku ja riigikaitse juhtimise koordineerimist, Teadus- ja Arendusnõukogu teenindamist ning avaliku teenistuse tippjuhtide värbamise, valiku, hindamise ja arendamise korraldamist.

Hetkeolukorra analüüs ja olulised tegevused

Riigikantselei eesmärk on toetada Vabariigi Valitsust ja peaministrit poliitika kujundamisel ja elluviimisel ning seista hea, tõhusa ja avatud riigivalitsemise eest, mis on kooskõlas riigi pikaajalise arengustrateegiaga „Eesti 2035“.

Ukraina sõjaga ja ka Ukraina Euroopa-pürgimustega kaasnev geopoliitiline nihe toob kaasa arutelud nii Euroopa koostöövormi ja -valdkondade, otsustusprotsessi tõhususe kui ka Euroopa poliitilise koostöö struktureerimise üle, mis on Eesti huvidele elulise tähtsusega. Eelneva tõttu on vaja otsida oluliste Euroopa liitlastega uusi koostöökohti ja -vorme. Eesti ekspertteadmised, nähtavus ja kohalolek Euroopa Liidu institutsioonides peab kasvama hästi mõtestatud rahvusvahelise personalipoliitika kaudu. 2025. aastal esitati uus Euroopa Liidu pikaajalise eelarve ettepanek, millest sõltuvad võtmetähtsusega investeeringud ja välisühendused ning mille läbirääkimised kontsentreeruvad lähimale aastale. 2031. aastal on Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistuja, mille planeerimist ja ettevalmistamist tuleb alustada hiljemalt 2027. aastal.

Riigikantselei koordineerib julgeoleku, riigikaitse ja kriisireguleerimisega seotud teemasid Vabariigi Valitsuses, sh Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni ning selle alakomisjonide ja nõukogude kaudu. Riigikantselei riigi situatsioonikeskus loob eelkõige peaministrile ja valitsuse liikmetele pideva teadlikkuse riigi julgeolekuolukorrast, selleks koondatakse ja töödeldakse koostöös teiste asutustega teavet Eesti julgeolekut mõjutavate sündmuste, suundumuste, ohtude ja riigi käsutuses olevate võimete kohta.

Eesti lähtub riigikaitse laiast käsitusest, mille kohaselt valmistatakse riigikaitseks nii mittesõjaliste kui ka sõjaliste võimete, vahendite ja varudega nii avalikust kui ka erasektorist. See eeldab Riigikantseleilt suutlikkust Eesti riigikaitseks ja kriisiolukordadeks valmisoleku suurendamiseks koordineerida väga laia osaliste ringi tegevust riigikaitse arengukava ja riigi kaitsetegevuse kava koostamise ning kriisireguleerimise poliitika kujundamise, sh õigusruumi kujundamise kaudu.

Valitsuse eesmärkide ja riigile oluliste reformide elluviimine eeldab, et nende põhjused, mõju ja rakendamise käik on inimestele arusaadavad. Killustunud informatsioon ja vaenulik mõjutustegevus suurendavad vajadust õigeaegse, faktipõhise ja asutuste vahel koordineeritud kommunikatsiooni järele. Riigikantselei kommunikatsioonibüroo seob valdkondade kommunikatsiooni valitsuse ühiste prioriteetidega, nõustab otsuste ettevalmistamist ning korraldab valitsuse, peaministri ja Riigikantselei kommunikatsiooni. Informaatori seire ja avaliku arvamuse uuringud aitavad tuvastada inimeste teabevajadusi,

kommunikatsiooniriske ja mõjutustegevust ning annavad sisendi otsuste ettevalmistamiseks ja kommunikatsioonitegevuste kavandamiseks. Riigikantselei arendab koos partneritega valmisolekut tagada usaldusväärse info kättesaadavus ka kriisiolukordades.

Valitsuse eesmärkide ja riigile oluliste reformide elluviimine sõltub paljuski avaliku teenistuse tippjuhtide kompetentsusest ja pühendumusest. Riigikantselei tippjuhtide kompetentsikeskuse tehtav süsteemne ja järjekindel töö tippjuhtide värbamisel, valikul, hindamisel ja arendamisel võimaldab leida avalikku teenistusse tugevaid tippjuhte ning toetada nende arengut ja koostööd lähtuvalt valitsuse strateegilistest eesmärkidest.

Aastatel 2027–2030 toetab Riigikantselei Vabariigi Valitsust ja peaministrit poliitika kujundamisel ja elluviimisel ning aitab tagada head riigivalitsemist, sealhulgas:

- Toetab „Eesti 2035“ strateegia sihtide saavutamiseks tulevikuseire ja teiste uuenduslike lahenduste arendamist ja katsetamist koostöös teadusasutuste ja ettevõtetega.
- Jätkab riigi otsustusprotsessi toetamise võime arendamist, mis põhineb kogutud andmetel, andmeanalüüsil ja nüüdisaegsel tehnoloogial.
- Koordineerib innovatsioonitegevusi avalikus sektoris.
- Algatab riigi jaoks olulisi reforme, sh korraldab Teadus- ja Arendusnõukogu tööd, et toetada teaduspõhist riigivalitsemist ja majandust.
- Alustatud on Eesti.ai elanikkonna koolitusprogrammi „Kõige AI-targem rahvas“ elluviimisega. Programmi eesmärk on pakkuda tehisaru rakenduslikke oskusi ja teadmisi 100 000 tööealisele inimesele üle Eesti kõigis maakondades.
- Koostöös Justiits- ja Digiministeeriumiga jätkub riigi koosloome keskkonna (Sätla) väljatöötamine. Uus süsteem võimaldab koostööd ja infovahetust, aga ka avalikkuse paremat kaasamist nii riigisisestes kui ka Euroopa Liidu asjades.
- Töötab välja uue Vabariigi Valitsuse töövahendi kriisikindlat prototüüpi, sest VIIS ja e-Kabinet on vananenud ja oma eluea lõpus, ei vasta digiriigi ristfunktsionaalsetele nõuetele ega ole kooskõlas digiühiskonna arengukava suundadega. VVKI põhiarendus vajab rahastusotsust ja uus süsteem arendamist, kuna ilma digitaalsete töövahenditeta ei saa Vabariigi Valitsus efektiivselt ja turvaliselt tööd teha.
- Riigikantselei koordineerimisel on välja töötatud valitsuse Euroopa Liidu poliitika prioriteedid aastateks 2025–2027 ning Riigikantselei juhtimisel hinnatakse regulaarselt seatud eesmärkide saavutamist, mh poolaasta kohtumistel kõikide ministritega. Euroopa Komisjon esitas 2025. aasta suvel eelnõu Euroopa Liidu pikaajalise eelarve kohta aastateks 2028–2034. Eesti seisukohtade kaitsmine eelarveläbirääkimistel toimub peaministri ja Riigikantselei juhtimisel.
- Riigikantselei ülesanne on valmistada koostöös ministeeriumidega ette Eesti Euroopa Liidu Nõukogu eesistumine 2031. aastal. Ettevalmistusi, eriti koolituste, personali, logistika ja keske eelarve vallas tuleb alustada õigeaegselt, võttes arvesse projekti

mahtu, ja värvata Riigikantseleisse projektijuht ning luua eesistumise ettevalmistamise meeskond.

- Koordineerib koostöös ministeeriumide ja partneritega Euroopa Liiduga seotud riigisisest teavitustegevust, selgitades Eesti eesmäärke, Euroopa Liidu otsuste mõju ning pikaajalise eelarvega seotud valikuid.
- Avaliku teenistuse juhtimiskvaliteedi arendamiseks on fookuses tippjuhtide kompetentsimudelil lähtuvad arendustegevused. Samuti jätkatakse tippjuhtide järelkasvu arendustegevustega (Newtoni programm).
- • Arendab Eesti informuumi ning Eestit puudutava välismeedia ja sotsiaalmeedia seiret ja analüüsi. Kasutab seire ja avaliku arvamuse uuringute tulemusi otsustajate olukorrateadlikkuse toetamiseks, kommunikatsiooni kavandamiseks ning vaenuliku mõjutustegevuse ja desinformatsiooni varajaseks tuvastamiseks. Koordineerib koostöös partneritega kommunikatsioonilist reageerimist ja ühiskonna vastupanuvõimet toetavaid tegevusi. Tugevdab valitsuse ja valitsusasutuste riski- ja kriisikommunikatsiooni valmisolekut.
- • Arendab valitsuse ja Riigikantselei veebi- ja sotsiaalmeediakanaleid ning avaliku teabe esitamise viise, et info oleks ajakohane, arusaadav, ligipääsetav ja eri sihtrühmadele leitav. Edendab valitsusasutuste veebikommunikatsiooni ja visuaalse identiteedi ühtseid põhimõtteid ning toetab riigisümboolika teadlikku ja korrektset kasutamist.

Programmi eesmärk ja mõõdik

Tabel 1. Programmi mõõdikud

Programmi eesmärk	Valitsuse tegevuseesmärkide elluviimine toimib mõjusalt, tõhusalt ja mõistetavalt							
Programmi mõõdikud	Tegelik			Sihttase				
Programmi mõõdikud	2023	2024	2025	2025	2027	2028	2029	2030
Nimetus: Valitsemise tõhusus <i>Allikas: Tõetamm</i>	1,3	1,3	1,5	1,5	>1,2	>1,2	>1,2	>1,2

Riigikantselei kasutab mõõdikuna Eesti riigi oluliste näitajate rakendusest Tõetamm pärit hea valitsemise indeksit valitsemise tõhusus. Maailmapanga koostatav valitsemisindeks arvutatakse rohkem kui 200 riigi kohta. Hinnang võib olla vahemikus –2,5 (nõrk) kuni 2,5 (tugev). Mõõdik näitab, kas riigi juhtimine on tõhus, teenused toimivad hästi ja otsused viiakse ellu.

Rahastamiskava aastateks 2027–2030

Tabel 2. Rahastamiskava (tuh eurodes)

	Eelarve	Eelarve prognoos
--	---------	------------------

Programmi rahastamiskava	2027	2028	2029	2030
Programmi kulud	29 653	26 427	21 137	13 507
Programmi tegevuse kulud	29 653	26 427	21 137	13 507

Programmi tegevused ja tegevuste täitmise analüüs

Riigikantselei 2025. aasta üks prioriteetidest oli majanduse elavdamine, milleks kutsuti 2025. aasta märtsis ellu efektiivsuse ja majanduskasvu nõukoda. Nõukoja peamine eesmärk oli teha konkreetsed ettepanekud bürokraatia vähendamiseks ja majanduskasvu toetamiseks. Kokku esitasid ettevõtjad 730 unikaalset ettepanekut, millest ligikaudu 160 viidi juba ellu. Neist olulisema mõjuga muudatus puudutas kestlikkuse aruandluse nõuete, planeerimismenetluste ja ehitamise lihtsustamist.

Innovatsiooni toetamine meetme „Avaliku sektori innovatsiooni võimekuse tõstmine“ kaudu oli jätkuvalt oluline strateegiline eesmärk. Meetme tegevused aitavad parandada avaliku sektori innovatsioonivõimekust ning leida koostöös teadlaste ja ettevõtetega nutikad lahendused, mida saab avalikus sektoris kasutusele võtta. Samuti toetab see avaliku sektori juhtide pädevust ja rolli uuenduste elluviijana ning sektoriteülese koostöö loojatena.

Eesti Euroopa Liidu poliitika prioriteetide kujundamine kiideti heaks 2025. aastal ning see katab järgnevat kahte aastat. Esiplaanil on Eesti huvide, kodanike julgeoleku, heaolu ning õigusriigi kaitsmine, samuti kaitsevalmiduse suurendamine, Ukraina toetamine, Venemaa ohjeldamine ning konkurentsivõime kasv koos poliitikate lihtsustamise ning siseturu parema toimimisega. Neid prioriteete peegeldab ka Euroopa Liidu eelarveettepanek aastateks 2028–2034.

Koosloome keskkonna arendamine (uue nimega Sätla), mille eesmärk on bürokraatia vähendamine ning avalikkuse parem kaasamine, jätkus 2025. aastal Riigi Teataja seaduse muutmise seaduse eelnõu koostamisega ning 2026. aastal kasutusele võtmisega. Samuti arendati edasi Euroopa Liidu asjades seisukohtade koostamise ja menetlemisega seotud funktsionaalsust ning jätkatakse nende katsetamisega.

Kriisireguleerimise poliitika kujundamine ja laia riigikaitse koordineerimine on Riigikantselei poliitikakujundamise ülesanne. Venemaast lähtuv eksistentsiaalne oht Euroopale tingib, et julgeoleku ja kriisikindluse tagamine riigis ning ühiskonnas on läbiv, pidev ja sihipärane tegevus. 2025. aastal valmistati valitsusele heakskiitmiseks ette tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu, uuendati üleriigilist riskianalüüsi, koordineeriti ministeeriumide ja asutuste kriisiplaanide koostamist (alamkavad ja hädaolukorra lahendamise plaanid) ning Eesti osalust NATO peakorteri õppusel CMX.

Avaliku teenistuse tippjuhtide värbamine ja arendamine jätkus Vabariigi Valitsuse määruses kirjeldatud tegevuste elluviimisega. Tippjuhtide ametikohtade täitmiseks teavitati avalikkust käimasolevatest konkurssidest, hinnati kandidaatide pädevust, toetati nende ametikohale asumist ning edasist tööd tagasiside võimaldamise ja arendustegevuste korraldamisega. 2025. aastal viidi läbi ligikaudu 20 tippjuhi valimise konkurssi, samuti valiti Newtoni programmis osalejad.

Programmi juhtimiskorraldus

Programmi eesmärgi saavutamise eest vastutab Riigikantselei ning peamised partnerid on kõik ministeeriumid. Programmi eesmärgi saavutamine on tihedalt seotud valdkondlike arengukavadega.

Iga lõppenud aasta kohta antakse programmis ülevaade saavutatud eesmärkidest ja tulemustest ning see ülevaade on sisendiks riigivalitsemise valdkonna tulemuste ülevaatesse riigi majandusaasta koondaruandes.

LISA 1. 2025. a programmi ja programmi tegevuste eelarve täitmine

Tabel 3. Programmi ja programmi tegevuse 2025. a eelarve täitmine (tuh eurodes)

	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine
Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamise programm	21 027	27 556	24 704
Programmi tegevus: Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamine	21 027	27 556	24 704

Riigikantselei kulude lõplikuks eelarveks 2025. aastal kujunes 27,6 miljonit eurot. Lõplik eelarve suurenes võrreldes esialgse eelarvega kokku 6,5 miljonit eurot (31%), sellest piirmääraga kulu 4,8 miljonit eurot ja välistoetused 1,7 miljonit eurot.

Piirmääraga kulude suurenemine koosneb:

- 2024. aasta kasutamata vahenditest, mida kanti 2025. aastasse üle 1,4 miljonit eurot;
- 2025. aasta lisaeelarvega eraldati 2,5 miljonit eurot meediamajade kriisikindluse toetamiseks;
- Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist eraldati Riigikantseleile laiapindse riigikaitse tegevusteks 0,8 miljonit eurot ja 0,1 miljonit eurot laia riigikaitse kriiside lahendamiseks.

Riigikantselei kulud olid aruandeaastal kokku 24,7 miljonit eurot (89,7%), millest piirmääraga kulud 17,3 miljonit eurot, saadud toetustest tehtavad kulud 6 miljonit eurot ja amortisatsioonikulu 1,4 miljonit eurot. Piirmääraga eelarve jääk 2025. aasta lõpuks oli 2,4 miljonit eurot, millest 1,9 miljonit eurot kantakse üle 2026. aastasse.

Ülekandmise vajadus oli seotud eelkõige teadus- ja arendustegevuste jätkumisega, Rahukohtu 3 ja Rahukohtu 1 hoonekompleksi remonttööde edasilükkumisega, laia riigikaitse tegevuste jätkumisega ning mitme muu tegevuse puhul asjaoluga, et nende elluviimine või tekkepõhised väljamaksed jäid täielikult või osaliselt 2026. aastasse.

Teadus- ja arendustegevuseks planeeritud eelarvest jäi 2025. aastal välja maksmata 0,6 miljonit eurot, kuna osa tegevustest jätkus ning nendega seotud väljamaksed tehti 2026.

aastal. Sellest olid pooleli suuremahulised kriisiuuring ja THI metoodika uuring. Lisaks oli ette valmistatud efektiivsuse ja majanduskasvu nõukoja ettepanekute mõjuanalüüs ja AI-uuring.

Rahukohtu 3 ja Rahukohtu 1 hoonekompleksi remonttöödeks kavandatud remondifondi vahendid kanti üle 2026. aastasse, kuna kõiki planeeritud remonttöid ei olnud võimalik 2025. aasta jooksul ellu viia ning nendega seotud tööd ja väljamaksed jätkusid 2026. aastal.

Laia riigikaitse võimearendustest lükkusid osaliselt edasi kriisiõppuste korraldamine erinevatele asutustele, kriisikohvri teenuse väljatöötamine ja Riigikantselei-poolne kasutuselevõtt, kohaliku omavalitsuse üksustele riskianalüüside koostamist lihtsustava rakenduse arendamine, SITIKAS süsteemis AK-info turvalisuse suurendamiseks tehtud arenduste tekkepõhised väljamaksed.

Riigivanemate elulugude uurimise stipendiumileping jäi kandidaatide puudumise tõttu sõlmimata. Samuti ei valminud 2025. aastal seni tellitud raamatud, mistõttu kanti 2026. aastasse üle nendega seotud kohustus.

Mitme väiksema eelarveallika kasutamata vahendid moodustasid ülejäänud tegevuskulude jäägi, mis tekkis peamiselt lähetuste teadliku vähendamise ning koolituste ja halduskulude edasilükkamise tõttu tulenevalt 2026. aasta eelarvekärpest.